

Tryb uchwalenia przepisów wprowadzających ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz kolejne powołanie „pierwszego rektora” publicznej uczelni wyższej K 4/24

21.5.2026 - Anna Wołoszczak | Trybunał Konstytucyjny

21 maja 2026 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Prezydenta RP dotyczący trybu uchwalenia przepisów wprowadzających ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz kolejne powołanie „pierwszego rektora” publicznej uczelni wyższej.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że ustawa z dnia 16 stycznia 2024 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 124) jest niezgodna z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

Zdanie odrębne do wyroku złożył sędzia TK Rafał Wojciechowski.

Przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie Prezydent RP uczynił: po pierwsze, całą ustawę nowelizującą z art. 4, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji; po drugie, art. 3 ustawy nowelizującej w zakresie, „w jakim dotyczy jej art. 2 z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą odpowiedniej *vacatio legis*”; po trzecie, art. 432 ust. 5a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm.; dalej: p.s.w.n.) dodanego przez art. 2 ustawy nowelizującej w zakresie, „w jakim umożliwia powołanie kolejnego «pierwszego» rektora publicznej uczelni wyższej przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego, w przypadku gdy istnieją władze uczelni wyższej oraz organy właściwe do przeprowadzenia wyborów rektora”, z art. 70 ust. 5 Konstytucji.

Istota wywiedzionego w niniejszej sprawie wniosku sprowadzała się do zakwestionowana konstytucyjności procesu legislacyjnego, który doprowadził do uchwalenia kontrolowanej ustawy. Niezgodność procesu legislacyjnego z Konstytucją miała wynikać, zdaniem wnioskodawcy, z niemającej podstaw prawnych odmowy dopuszczania przez Marszałka Sejmu do udziału w pracach legislacyjnych, w tym do udziału w głosowaniach nad przyjęciem kontrolowanej ustawy, posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika.

Mając na względzie treść wywiedzionych przez wnioskodawcę zarzutów Trybunał musiał zbadać przebieg prac legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą, jak również dokonać weryfikacji wydarzeń, które doprowadziły do niedopuszczenia posłów Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika do udziału w tychże pracach.

Trybunał ustalił, że kontrolowana ustawa stanowi wynik prac legislacyjnych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji, przeprowadzonych nad rządowym projektem zawartym w druku sejmowym nr 141 oraz nr 141-A (autopoprawka). Projekt ustawy nowelizującej wpłynął do Sejmu 28 grudnia 2023 r. 29 grudnia 2023 r. Marszałek Sejmu skierował projekt ustawy do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży do pierwszego czytania. Opinie do projektu ustawy przedłożyły następujące podmioty: Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Krajowa Reprezentacja Doktorantów, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Konferencja Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych. 12 stycznia 2024 r. do Sejmu wpłynęła autopoprawka, której celem była także nowelizacja p.s.w.n. I czytanie projektu ustawy nowelizującej odbyło się 15 stycznia 2024 r. w Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. II i III czytanie projektu ustawy nowelizującej odbyło się na posiedzeniu Sejmu w dniu 16

stycznia 2024 r. w którym to dniu uchwalił ustawę nowelizującą.

W głosowaniu nad całością projektu ustawy brało udział 426 posłów. Za przyjęciem ustawy głosowało 241 posłów, przeciw głosowało 185 posłów. Nikt nie wstrzymał się od głosu.

W głosowaniu nie brali udziału posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik.

Senat na posiedzeniu w dniu 17 stycznia 2024 r. podjął uchwałę o przyjęciu ustawy nowelizującej bez poprawek. Ustawa nowelizująca została przekazana Prezydentowi przez Marszałka Sejmu do podpisu w dniu 18 stycznia 2024 r. 31 stycznia 2024 r. Prezydent podpisał ustawę i zarządził jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 1 lutego 2024 r. została ona ogłoszona pod poz. 124.

Odnosnie do wydarzeń, które doprowadziły do niedopuszczenia posłów Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika do udziału w pracach legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą Trybunał ustalił co następuje.

Wyrokiem z 30 marca 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 784/10, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie skazał nieprawomocnie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika na kary bezwzględnego pozbawienia wolności oraz orzekł dodatkowo wobec nich środki karne w postaci zakazu zajmowania określonych stanowisk. Wyrok ten został zaskarżony apelacjami stron postępowania, w tym apelacjami obrońców posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika.

Postanowieniem z 16 listopada 2015 r. Prezydent, działając na podstawie art. 139 Konstytucji, zastosował wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawo łaski w zakresie powołanego w akapicie poprzedzającym nieprawomocnego wyroku skazującego. Zastosowanie prawa łaski polegało na przebaczeniu i puszczeniu w niepamięć oraz umorzeniu postępowania karnego. Akt łaski miał tym samym charakter abolicji.

Wyrokiem z 30 marca 2016 r., wydanym wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w sprawie o sygn. akt X Ka 57/16, Sąd Okręgowy w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji od wskazanego uprzednio wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, wobec zastosowanego przez Prezydenta prawa łaski, uchylił zaskarżony wyrok sądu a quo i umorzył postępowanie karne prowadzone wobec posłów.

Kasację od powołanego wyżej wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wywiedli pełnomocnicy oskarżycieli posiłkowych. Kasacja została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt II KK 313/16. Postanowieniem z 7 lutego 2017 r., Sąd Najwyższy postanowił przedstawić do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości co do wykładni prawa, wyrażone w następujących pytaniach: 1) „[c]zy przewidziany w zdaniu pierwszym art. 139 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zakres normowania zwrotu «prawo łaski» obejmuje również normę kompetencyjną do stosowania abolicji indywidualnej?»; 2) „[w] przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze jakie skutki wywołuje przekroczenie powyższego zakresu normowania dla dalszego toku postępowania karnego?”.

Udzielając odpowiedzi na przedstawione powyżej pytanie prawne, 31 maja 2017 r. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów podjął uchwałę (sygn. akt I KZP 4/17), w której przyjął, że: 1) „[p]rawo łaski, jako uprawnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej określone w art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, może być realizowane wyłącznie wobec osób, których winę stwierdzono prawomocnym wyrokiem sądu (osób skazanych). Tylko przy takim ujęciu zakresu tego prawa nie dochodzi do naruszenia zasad wyrażonych w treści art. 10 w zw. art. 7, art. 42 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 175 ust. 1 i art. 177 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”; 2) „[z]astosowanie prawa łaski przed datą prawomocności nie wywołuje skutków procesowych”.

Wobec wydania powołanej w akapicie poprzedzającym uchwały Sądu Najwyższego, 8 czerwca 2017 r. Marszałek Sejmu wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego między Prezydentem a Sądem Najwyższym, w którym domagał się rozstrzygnięcia tego, jaki charakter ma kompetencja, o której mowa w art. 139 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 18 Konstytucji, w szczególności, czy jest to uprawnienie Prezydenta, które wykonuje on osobiście i bez ingerencji innych podmiotów oraz czy w realizacji tego uprawnienia biorą udział inne podmioty, a

jeśli tak to czy jednym z nich jest Sąd Najwyższy oraz czy Sąd Najwyższy może dokonywać wiążącej interpretacji przepisów Konstytucji w związku z wykonywaniem przez Prezydenta prerogatywy, o której mowa w art. 139 Konstytucji i decydować o tym, czy została ona skutecznie zastosowana. W związku z wszczęciem przez Trybunał Konstytucyjny postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego, postanowieniem z 1 sierpnia 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 313/16, Sąd Najwyższy stwierdził zawieszenie postępowania kasacyjnego, prowadzonego w sprawie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika.

Zgodnie bowiem z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wszczęcie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego powoduje zawieszenie postępowań przed organami, które prowadzą spór kompetencyjny. Skutek zawieszenia postępowania następuje zatem w tym wypadku ex lege.

28 lutego 2023 r. Sąd Najwyższy, mimo trwającego sporu kompetencyjnego i obowiązywania z mocy prawa zawieszenia postępowania, postanowił podjąć zawieszone postępowanie kasacyjne, prowadzone w sprawie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Już w tym miejscu Trybunał stwierdza, że działanie to stanowiło rażące naruszenie prawa, a tym samym pozostawało w oczywistej sprzeczności z konstytucyjną zasadą legalizmu, statuowaną w art. 7 Konstytucji. Postanowieniem z 2 czerwca 2023 r. (sygn. Kpt 1/17), ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2023 r., pod pozycją 549, Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie rozstrzygnął spór kompetencyjny pomiędzy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Sądem Najwyższym w ten sposób, że: 1) na podstawie art. 139 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, prawo łaski jest wyłączną i niepodlegającą kontroli kompetencją Prezydenta RP wywołującą ostateczne skutki prawne, 2) Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do sprawowania kontroli ze skutkiem prawnym wykonywania kompetencji Prezydenta RP, o której mowa w punkcie 1.

Jednocześnie Trybunał w tym miejscu przypomina, że zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Brak przestrzegania i stosowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego stanowi każdorazowo naruszenie Konstytucji – w szczególności art. 7 oraz art. 190 Konstytucji.

Pomimo postanowienia TK z 6 czerwca 2023 r. Sąd Najwyższy rozpoznał merytorycznie kasacje wniesione m.in. w stosunku do posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika przez pełnomocników oskarżycieli posiłkowych od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 marca 2016 r. Wyrokiem z tej samej daty, wydanym w sprawie o sygn. akt II KK 96/23, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w całości i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Mając na względzie przedmiot postępowania w niniejszej sprawie, Trybunał uznaje za zasadne przywołanie w tym miejscu kolejne dwa orzeczenia Trybunału, dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski, które jawią się jako relewantne dla późniejszej oceny zasadności zarzutów podniesionych przez wnioskodawcę we wniosku inicjującym postępowanie w niniejszej sprawie.

W wyroku z 17 lipca 2018 r. (sygn. K 9/17), ogłoszonym w Dzienniku Ustaw z 2018 r., pod pozycją 1387, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że: 1) art. 17 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.), 2) art. 5 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, ze zm.), 3) art. 15 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.) – w zakresie, w jakim nie czynią aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego, są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji.

W wyroku z 26 czerwca 2019 r. (sygn. K 8/17), ogłoszonym w Dzienniku Ustaw z 2019 r., pod pozycją 1255, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że: 1) art. 523 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu

zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, 2) art. 521 § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, 3) art. 529 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, – są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji.

Trybunał już w tym miejscu wskazuje, że przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z 06 czerwca 2023 roku – w świetle: postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawa łaski oraz orzeczeń Trybunału dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski – został wydany z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozostawał w oczywistej sprzeczności z wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu.

W wyborach do Sejmu przeprowadzonych 15 października 2023 r., Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik uzyskali mandaty poselskie. 13 listopada 2023 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Sejmu X kadencji, podczas którego posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik złożyli ślubowanie poselskie. Wyrokiem z 20 grudnia 2023 r., wydanym w sprawie o sygn. akt X Ka 613/23 Sąd Okręgowy w Warszawie, po przeprowadzonym ponownie postępowaniu odwoławczym, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 30 marca 2015 r. w zakresie odnoszącym się do posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w ten sposób, że skazał ich na karę 2 lat bezwzględnego pozbawienia wolności, a wymiar orzeczonego środka karnego w postaci zakazu zajmowania określonych w wyroku stanowisk zmniejszył do 5 lat.

Wydanie przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyroku z 20 grudnia 2023 r. doprowadziło do zainicjowania przez Marszałka Sejmu procedury stwierdzenia wygaśnięcia mandatów posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. 21 grudnia 2023 r. Marszałek Sejmu wydał postanowienie w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Mariusza Kamińskiego oraz postanowienie w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Macieja Wąsika. 29 grudnia 2023 r., posłowie wywieźli od rzeczonych postanowień odwołania do Sądu Najwyższego. Zostały one wniesione za pośrednictwem Marszałka Sejmu oraz bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

4 stycznia 2024 r. Sąd Najwyższy, orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt I NSW 1268/23, którym uchylił postanowienie Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatu poselskiego posła Macieja Wąsika. Następnego dnia, tj. 5 stycznia 2024 r. Sąd Najwyższy, orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt I NSW 1267/23, którym uchylił postanowienie Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatu poselskiego posła Mariusza Kamińskiego.

Pomimo prawomocnego uchylenia przez Sąd Najwyższy, postanowienia Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. wydanego w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Mariusza Kamińskiego, Marszałek Sejmu skierował wskazane postanowienie do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Postanowienie to zostało opublikowane 10 stycznia 2024 r. pod pozycją 15. Jednocześnie Marszałek Sejmu nie skierował do publikacji postanowienia z 21 grudnia 2023 r. wydanego w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Macieja Wąsika.

5 stycznia 2024 r., Szef Kancelarii Sejmu podjął decyzję o dezaktywacji kart do głosowania posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Jednocześnie, od 25 stycznia 2024 r., tj. od czwartego posiedzenia Sejmu X kadencji, posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik nie byli wpuszczani do budynków Sejmu w celu wykonywania swoich mandatów poselskich, w tym brania udziału w pracach legislacyjnych Sejmu.

Występujący w niniejszej sprawie problem konstytucyjny wymagał rozstrzygnięcia, czy uchwalenie kontrolowanej ustawy przez Sejm X kadencji bez udziału posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika (do czego doprowadziły zreferowane czynności Marszałka Sejmu), skutkowało naruszeniem

zasady legalizmu wyrażonej w art. 7 Konstytucji postrzeganej z uwzględnieniem art. 4 ust. 2, art. 104 ust. 1 Konstytucji oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji, a tym samym do niekonstytucyjności kontrolowanej ustawy.

Przeprowadzona w niniejszej sprawie przez Trybunał analiza doprowadziła do uznania, że **omówione działania Marszałka Sejmu** – w świetle: postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawa łaski; orzeczeń Trybunału dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski; postanowień Sądu Najwyższego z 4 i 5 stycznia 2024 r., wydanych w sprawach o sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23 – podjęte zostały z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozostawały w oczywistej sprzeczności z wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu. Działania te **doprowadziły w konsekwencji do wadliwego ukształtowania składu Sejmu, który uchwalił kontrolowaną ustawę.**

Niemająca oparcia w prawie – co potwierdził prawomocnie Sąd Najwyższy postanowieniami z 4 i 5 stycznia 2024 r. – próba stwierdzenia przez Marszałka Sejmu wygaśnięcia mandatów poselskich Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, a **następnie faktycznie uniemożliwienie udziału im w pracach Sejmu nad kontrolowaną ustawą, przez dezaktywowanie ich kart do głosowania, a także faktyczne niedopuszczanie do budynków Sejmu, skutkowało naruszeniem zasady legalizmu i w konsekwencji uczyniło kontrolowaną ustawę niezgodną z art. 7 Konstytucji.** Trybunał stanowczo podkreśla, że kontrolowana ustawa była procedowana już po wydaniu przez Sąd Najwyższy postanowień z 4 i 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23). Tym samym Marszałek Sejmu jako organ władzy publicznej zobowiązany był do uznania stanowiska Sądu Najwyższego, nawet jeśli na wcześniejszym etapie postępowania ocenił, że wobec Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika aktualizowały się przesłanki zobowiązujące go do wydania postanowień stwierdzających wygaśnięcie mandatu.

W świetle postanowień Sądu Najwyższego z 4 i 5 stycznia 2024 r. Marszałek Sejmu powinien zaprzestać uniemożliwiania posłom Mariuszowi Kamińskiemu i Maciejowi Wąsikowi wykonywania ich mandatów.

W rzeczywistości czynności Marszałka Sejmu – ignorujące wskazane orzeczenia Sądu Najwyższego – doprowadziły do petryfikacji stanu naruszenia zasady legalizmu, co przełożyło się na działalność całej izby, a w konsekwencji wadliwość trybu ustawodawczego.

Trybunał dostrzega, że w praktyce parlamentarnej (z zasady) ustawy nie są uchwalane przy udziale wszystkich posłów. Najczęściej jest to spowodowane okolicznościami natury losowej (np. choroba posła), które uniemożliwiają poszczególnym posłom udział w procesie legislacyjnym. Możliwe jest również występowanie przejściowych wakatów spowodowanych okolicznościami wskazanymi w kodeksie wyborczym, gdy mandat rzeczywiście wygaś.

W niniejszej sprawie niekonstytucyjność kontrolowanej ustawy nie jest jednak spowodowana tym, że została uchwalona przez Sejm bez udziału wszystkich 460 posłów, lecz tym, iż dwóch posłów na skutek arbitralnych czynności Marszałka Sejmu, nie mających umocowania w obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej porządku prawnym, nie zostało dopuszczonych do procedowania, zwłaszcza do udziału w głosowaniu sejmowym (przez dezaktywację kart i niewpuszczenie do budynków Sejmu).

Powyższej oceny Trybunału o wadliwości trybu ustawodawczego nie zmienia okoliczność, że kwestionowana ustawa została uchwalona odpowiednią większością głosów z zachowaniem wymaganego quorum. W sytuacji, gdy jakikolwiek poseł zostaje w sposób nielegalny niedopuszczany do udziału w pracach Sejmu nad konkretną ustawą, nawet gdy zachowano quorum i uzyskano wymaganą większość do jej uchwalenia, jest ona i tak dotknięta wadą prawną, jako wydana z naruszeniem zasady legalizmu przez organ niespełniający konstytucyjnych wymogów dotyczących przedstawicielstwa Narodu sprawowanego przez posłów. Nielegalne czynności Marszałka Sejmu spowodowały bowiem, że wola określonej grupy wyborców uznających, że Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik powinni być reprezentantami Narodu, została podważona.

Trybunał stanowczo podkreśla, że w czasie procedowania przez Sejm kontrolowanej ustawy Mariusz

Kamiński i Maciej Wąsik byli posłami i przysługiwały im wszystkie uprawnienia związane z pełnieniem funkcji posła – zwłaszcza podstawowe prawo i obowiązek jakim jest czynne uczestnictwo w pracach Sejmu, znajdujące swoje źródło w konstytucyjnej zasadzie sprawowania władzy przez Naród za pośrednictwem posłów, którzy są jego przedstawicielami (vide: art. 4 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 Konstytucji) oraz potwierdzonej w ustawodawstwie (vide: art. 3 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora Dz. U. z 2022 r. poz. 1339). Uniemożliwienie realizacji wskazanego prawa i obowiązku wpływa na wadliwość procesu legislacyjnego, w którym uchwalono kontrolowaną ustawę.

Podsumowując Trybunał uznał, że w konsekwencji działań Marszałka Sejmu, które nie mieściły się w granicach obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa, posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik zostali pozbawieni faktycznej możliwości sprawowania swoich mandatów w toku prac nad kontrolowaną ustawą, a tym samym sprawowania władzy w imieniu Narodu będąc jego przedstawicielami.

Skutkowało to wadliwością procesu ustawodawczego z racji niewłaściwej obsady organu, którego w konsekwencji nie można zakwalifikować jako Sejm w rozumieniu konstytucyjnym.

Wobec tego Trybunał orzekł, że kontrolowana ustawa jest w całości niezgodna z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji. Okoliczność ta przesądza o zbędności orzekania przez Trybunał w zakresie art. 3 ustawy nowelizującej oraz art. 432 ust. 5a p.s.w.n. dodanego przez art. 2 ustawy nowelizującej.

Trybunał wskazuje, że zgodnie z art. 190 ust. 2 Konstytucji orzeczenia Trybunału w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym. Z chwilą ogłoszenia niniejszego wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej kontrolowana ustawa traci moc.

Trybunał w tym miejscu raz jeszcze przypomina, że przez wzgląd na dyspozycję art. 190 ust. 1 Konstytucji, wszystkie organy władzy publicznej mają obowiązek przestrzegania i stosowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Do organów tych należy zaliczyć między innymi organy władzy wykonawczej, sądy powszechne, Sąd Najwyższy, jak również Marszałka Sejmu. Nierespektowanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przez osoby będące piastunami organów władzy publicznej, stanowi działalność sprzeczną z prawem, która może aktualizować odpowiedzialnością prawną, w tym także karną tych osób.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego: sędzia TK Justyn Piskorski - przewodniczący, sędzia TK Stanisław Piotrowicz - sprawozdawca, sędzia TK Rafał Wojciechowski, sędzia TK Jarosław Wyrembak, sędzia TK Andrzej Zielonacki.

<https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/tryb-uchwalenia-przepisow-wprowadzajacych-ustawe-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce-oraz-kolejne-powolanie-pierwszego-rektora-publicznej-uczelni-wyzszej-4>